

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Turbo, sive moleste et frustra per cuncta divagans
ingenium**

Andreä, Johann Valentin

Altorfii, 1620

Scena I.

[urn:nbn:de:bsz:31-138638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-138638)

quid tibi cum virgine est, meâ cognatâ?
T. Abeamus *Harlequin*. H. Si huic placeat. A. Verberate scelestum, tundite, rapite. T. Perii. H. Hu, hu, hu, hu, A. Vapula nebulo, qui in fontibus es malè minatus. T. Heu mihi! H. turbo nonne heu mihi! B. Vapula ob literulas. T. Vah. A. Vapula ob infidelitatem. T. Ah! B. Vapula ob tecta arma. T. Væ mihi Al. Vapula propter contemptum nostrum. T. Heu. H. Satis est, meo iudicio. A. Vapula quia peregrinus es. Al. Vapula quia sciolus es. B. Vapula etiam meo nomine. A. Et meo. B. Et alterius cuiusdam. A. Dimittite verberonem, ut quamprimû hinc discedat. H. Id quidè promptiùs faciet, quàm hîc manebit diutiùs. Valetè. B. In crucem malam sceleste. T. Ibi jam sum. A. Sic dabitur, si quis nostris puellis posthac insidiabitur. B. Intra citò, ne quis motus oboriatur.

ACTV QVARTI.

SCENA I.

Harlequin. Beger.

Sine scitis, rediimus domum cum insigni illo, quod vidistis, viatico: jam o-

F 3

mnes

omnes circumstant. no. harlequin Salve,
salve harlequin., gratulor de reditu;
profecto exeundum mihi domo fuit, ut
liceret vobiscum colloqui, qui laboris
mei & itinerum & periculorum estis tes-
tes. nota harlequin quid tibi viderur de
Lutetia? estne ampla? estne lutosa? an.
homines ibi multi sunt? Nugæ, nec libet
respondere, non benè ibi habui. Jam et-
jam examinant; inspexisti Castella? quæ
hic aut ibi Respublica? quæ leges? qui ho-
minum mores? quæ studia? Vah quid di-
cam? homines ubiq; pessimi sunt, ac ine-
ptissimi. Missum me facite, non licuit
mihi ibi curiosum esse: egi quæ hic ago,
vidi quæ hic video. Mundus alter & idem
est, nisi quod ibi carius vivitur, & mise-
rius, & scelestius. harlequin quid appor-
tas mihi? ecquid emisti rari? apage, nihil
insoliti præter scabiem habeo, & men-
tem meticulosam, ita toties exterrefac-
tus sum. Sed Turbo omnium pessimè
habet, nam ubi primum prima saluatio
deserbit, jam omnes inquirunt, & exa-
minant an benè tot nummos infumserit.
Scelesti homines plus scire volunt, quàm
nos, & ubiq; nobis urbes describunt.

Metuo

Metuo ne clanculum ibi fuerint. Sed no-
vum. Turbo meus totus ignitus factus
est, & ædes habet omninò ardentes, flat,
sufflat, inflat, perflat, spirat, ac fumigat,
non secus ac ipse Diabolus. Sed Præce-
ptorem habet, longè fuliginosiozem. Ex
averno oportet esse. Nam qui multas
linguas loquor ac intelligo, non tamen
ipsum capio. Characteres habet inusita-
tos uti Chineses, & imaginibus pingit
uti Egyptii, & per numeros loquitur u-
ti Arabes, & vocabula monstrosa habet,
Azoth, Martek, Kuhul, Alkibric, Zanda-
rich, Muhal, anne intelligitis? non dubi-
to, quin Diabolorum nomina sint: Sed
ecce illum ipsum, vos audietis nostrum
eruditum colloquium

Quid non mortalia pectora cogis,

-----Auri sacra fames!

Holla heus Auri-pater! B. Lapis iste est di-
versus ab omnib. lapidib. in naturis suis,
& perfectione suâ, & susceptione nutri-
mèti, quia est de semine Mundi, multam
habens benedictionē. H. heus flabellū. B.
Nisi aurum ponas in aurum, nihil habes,
quoniâ magnum non est in parvo. H. Ec-
ce Ecstaticū adeò occalluit hoc hominū

F 4

genus₂

genus, ut nisi verbera addantur, verba,
non curent. B. Visitetis interiora terræ,
rectificando invenietis occultum lapi-
dem, veram medicinā. H. Hem tibi for-
nicator! B. Quid tu tibi vis bestia? H. Ut
vivit Mirjam, Mosis soror? B. Quid? H.
Aut mulieres quid operantur? B. Pecus?
H. Et pueri ane ludunt? B. Unde tibi hi
sarcasmi? H. Et illa turba, quid turbidi
turbat? B. Scelestu tu omninò mihi inter-
turbasti subtilissimum processum, qui
absq; dubio imposuisset meis quæsitis
finem. H. Procede, procede à processu
chymico, ad processum fori, donec pro-
cedas ad patibulum. B. Abi putamē. Vali-
cum Rex meus satis lotus, satis purgatus
& comtus satis, cum Regina habebit nu-
ptias, quam ubiq; subtilient procreati
mille milleni minuti Reguli? Sed Dra-
colille! hem. H. Illéne, qui vitra tibi o-
mnia confringit, & vasa diminuit, & for-
naces dirumpit, & cerebrum evacuat?
B. Quin tu ad tua abis? mihi id curæ erit.
H. Hem lixa, quando elixabis elixir. B.
Scelesta lingua. H. Vis ne insignem ryth-
mum de Alchymia?

Illæst Ars sine Arte,

Cujus summa pars cum parte.

Cu-

Cujus Mater Otiari,
Cujus verba sunt nugari.
Cujus votum denigrari,
Cujus fama annotari.
Cujus proba est mentiri,
Cujus via impediri.
Cujus labor est inflare,
Cujus fructus mendicare.
Cujus finis desperare,
Cujus merces nusquam stare.
Cujus pana est perire,
Et in cruce interire.

na, ha, ha! habesne aliquid in Laudamus
B. Tace. H. Aut in Azoth. B. Tace. H. Aut
in sylvestrem penacem. B. Tace. H. Sed
in Geberianos, qui dari sibi volunt non
dant: nihil dant, omnia auferunt, ut fiat
divites. B. Vale, mihi non vacat ruis ad-
esse ineptis. H. heus cum superius erit si-
cut inferius, & inferius sicut superius,
perpetrabuntur miracula rei unius, ha-
bebisq; non lapidem, sed prægrandem
petram. B. hæc Ars est cara, brevis, levis,
quoq; rara. H. Ille abiit, spectatores. Cum
hunc hominem intueor, videor mihi sa-
pere, nec credidi posse aliam addi in sano
Turboni colophonem nisi hunc, hoc fu-

F s roris

roris fastigium est, resipiet, hæcenus ascendit, jam descendendum est. Ecce tam anile & ridiculum nihil est, quod non credat, & mox veluti adfuerit ipse, juramento confirmat, nihil tam sordidum, tam periculosum est, quod non tentet, nihil tam laboriosum & inquinatum, quod non subeat, nihil tam impossibile, quod non speret, Quid ego dicam? uno verbo. Turbo meus Chymicus est.

SCENA II.

Turbo, Beger.

T. Nunquàmne animo quiescã meo, & per tot quæsita non reperiam quietem? Nam quam nunc tracto artem, Chymiam, etsi jucunda est, & nescio quã sublimitate Amatores suos derinet, ita reperio laboriosam & à fortuna pendentem, ut nihil suprã. Beger meus per omnes Diabolos jurat, processum suum optimum esse, expeditissimum, ac sepius ab ipso probatum. Et credibile est: nam rationibus me vincit, & tantas colorum transformationes mihi monstrat, ut nunc secure artis contemptores rideam. Sed tamen trium annorum opus est, si maximè